

= la hispana; aŭ ili estas ligataj kun la lasta konsonanto de la artikolo: *labé-la, zanmi* = l'abbé, les amis – la pastro, la amikoj.

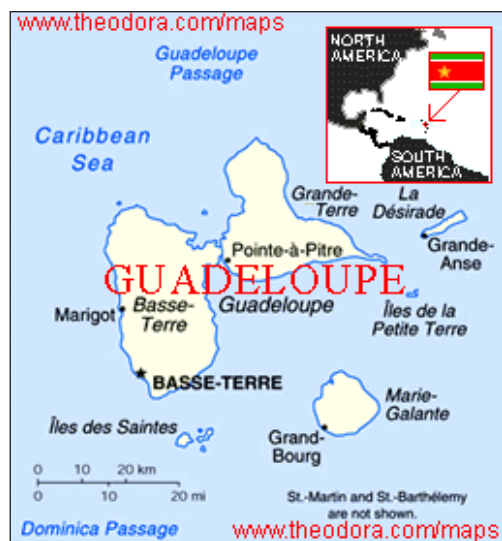
La prononco: Ĉiu litero estas prononcata. *-r* estas prononcata nur je la komenco de la vorto kaj antaŭ kelkaj vokaloj: *a, e, i*, aŭ nazalaj vokaloj. *-r; -r + e* je la fino malaperas: *fè, anko* = faire, encore = fari, ankoraŭ.

La konsonantoj similas la francajn. Tamen ekzistas du pliaj: *ky* (legata *tʃ*), *gy* (legata *ĝ*).

La duonvokaloj *w* kaj *y* estas elparolataj malsame kiam ili troviĝas antaŭ vokalo: *wa = oi* en la franca (kiel en «Luaru»), aŭ post ĝi: *a-w = a-ou* en la franca (*a-u* en Esperanto).

Kelkaj esprimoj: *Toumoun-la, bonjou!* = Bonjour tout le monde! – Saluton al ĉiuj! *Bonswa Madanm!* = Bonsoir Madame! – Bonan vesperon, sinjorino! *Non an- mwen sé...* = Nom à moi c'est = je m'appelle... – Mi nomiĝas... *Blan kon koton.* = Blanc comme coton. – Blanka kiel kotono.

Proverboj: En la kreola lingvo, oni ne apartigas proverbaĵojn, maksimumojn, sentencojn: ĉiuj estas nomataj «*tipawol*». Ili estas ankoraŭ nuntempe tre ofte uzataj de plenkreskuloj, kaj la junuloj denove malkovras ilin danke al kanzonoj, ludoj, la radiaj elsendoj, nova fenomeno de instruado de tiu lingvo. Ekz.: *An ka manjé nanm an-mwen an salad.* = Je mange âme à moi en salade (je me ronge les sangs). – Mi maltrankviliĝas. *Gyé kon sourit an farin sek.* = Gai comme une souris dans la farine sèche (heureux comme un poisson dans l'eau). – Feliĉa kiel fiŝo en akvo. *Chat pa la, rat ka bay bal.* = (Des) chats (ne sont) pas là, (des) rats donnent (des) bals. (Quand le chat n'est pas là, les souris dansent). – Kiam kato promenas, la musoj festenas. *Jiwomon ka fé kabann, mé i ka domi até.* = Le potiron fait son lit, mais il dort à même le sol. (= Les cordonniers sont les plus mal chaussés). – Ĉe botisto la ŝuo estas ĉiam kun truoj. La esprimoj de kamparanoj estas specifaj, ekzemple anstataŭ: *ovwa!* = Au revoir! – Ĝis revido! oni preferas: *A ondot soley!* = A un autre soleil! – Ĝis alia suno!

Figuro 4.2: Gvadelupo

Figuro 4.3: Maŭricio